

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

UKA2023/48

Oktobarip 11-at 2023

Mariia Simonsen

Illersornissamut isumaqatigiissutip 1951-imeersup, tassungalu ilassutitut isumaqatigiissutaasut inuiaqatigiit aningaasaqarniarnerannut, suliffissaqartitsiniarnikkut ilinniartitaanikkullu inuiaqatigiinnut iluaqutaajuarnissaat qulakkeerniarumallugu Naalackersuisut naalagaaffiup oqartussaasuinut isumaqatigiissutip nalilersoqqinneqarnissaa siunertaralugu saaffiginneqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsiasartunut ilaasortaq Mariane Paviasen, Inuit Ataqatigiit)

Oqaaseqaat:

Illersornissamut isumaqatigiissutip naalagaaffiup USA-llu akornanni ukiut 72-it matuma siorna, 1951-imi, atsiorneqartup nunatsinnut aningaasarsiornikkut allarpassuartigullu iluaqutaanerulernissaanik siunertaqartumik Mariane Paviasenip Inuit Ataqatigiinneersup aalajangiiffigisassatut siunnersuutaa Inuit Ataqatigiini qujarupparput, saqqummiunneqarneralu pisariaqarluinnartutut isigalugu.

Nunatta illersorneqarnissaanik isumaqatigiissut tamatumunngalu atatillugu Amerikkarmiut nunatsinni sakkutooqarfeqalernerat ukiut ingerlaneranni sammineqartaqaaq. Kingullermik annertuumik sammineqarpoq 2015-imi 16-imilu, taamani Pituffiup kiffartuunneqarneranut isumaqatigiissut Amerikkarmiut suliffeqarfiutaannut tunniunneqarmat, taamalu nunatsinnut iluanaarutaanera nunguusavilluni, allaammi ajunaarutaalerluni. Taamani maani Inatsisartuni

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

siunnersuutit arlallit suliarineqarput partiinit tamanit ataatsimoorfiullutik, tamarmillu siunertaraat ullumikkut aamma saqqummiunneqartoq: Amerikkarmiut nunatsinni sakkutooqarfeqarnerat qanoq ililluta aningaasarsiornikkut allatigullu iluaqutiginerusinnaavarput? Apeqqut taanna ukitu ingerlaneranni uteqattaartuarpoq. 2016-imi taamani naalakkersuisuusut aalajangiiffigisassamik siunnersuuteqarput ima oqaasertalimmik: "Kalaallit Nunaata inuiaqatigiillu kalaallit Amerikamiut Kalaallit Nunaanni sakkutooqarnerat annertunerpaamik pissarsiaqaatigalugulu iluaqutigisinnaanera qulakkeerniarlugu ataatsimoorussamik danskit/kalaallillu USA-mik isumaqatiginninniarnissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Naalakkersuisut Illersornissamut Isumaqatigiissut 1951-imeersoq tamatumalu kingorna tapiliunneqartut naapertorlugit USA-p nunatsinni suliaqartarnerini nunatsinnut erseqqissumik iluaqutaanissaa suli sulissutigissavaat, tassunga ilanngullughu Amerikamiut sakkutooqarfikui sanaartukkallu allat qimaannarneqarnikutpillugit avatangiisitigut akisussaaffiup paatsuugassaannngitsumik inissinneqarnissaa, pisariaqarpallu tapiliussamik nutaamik isumaqatigiinnirnermik imaluunniit Illersornissamut Isumaqatigiissutip 1951-imeersup isumaqatitiginninniutigineqaqqinnissaanik piumasaqaateqarlutik." Aalajangiiffigisassatut siunnersuut nunanut allanut sillimaniarnermullu ataatsimiititaliami suliarineqarpoq, aappassaaneerneqaramilu Inatsisartuni partiinit tamanit ilalernerqarluni akuerineqarpoq. Taamanerniillu susoqarpamita? Tassa apeqquterujussuaq. Naalakkersuinikkut pissutsit ukiuni 2017-imiit 21-mut atuuttut sammisassanik allarpassuarnik sammisaqarfiupput, Illersornissamullu Isumaqatigiissut tunulliutiimineqarsimasutut isikkoqarpoq. Apeqqut saqqummiunneqaqqippooq siorna ukiakkut Inatsisartut ataatsimiinnerat ammarlugu naalakkersuisut siulittaasuata ammaalluni oqalugiaatimini 2016-imi Intsisartut aalajangernerat

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

kingumut qiviarlugu oqaatigimmagu Naalackersuisut kissaatigigaat Illersornissaq pillugu Isumaqatigiissut nutaamik taperneqassasoq imaluunniit nutaarluinnarmik isumaqatigiissusiortoqassasoq. Naalackersuisut siulittaasuat taamani oqarpoq isumaqatigiissummi aalajangersarneqartut iluanni Namminersorlutik Oqartussat pisinnaatitaaffii qanoq iliorsinnaassusiallu qulaajarneqassasut tamakkulu saniatigut isumaqatigiissut kingornalu tapiliussat qanoq iliorluni isumaqatiginninniutigineqaqqissinnaanerannut inassuteqaasiortoqassasoq, taamaalilluni isumaqatigiissut nunatsinnut iluaqutaanerulersinneqaqqullugu. Tassalu ullumikkut killiffipput Mariane Pavisenip siunnersuutaata takkunnissaata tungaanut. Siunnersuut massakut takkummat qujanarpoq, tassami suliaq arriitsunnguamik ingerlasimasoq immaqqa massakut sukkatsisarneqarsinnaalerpoq.

Mariane Pavisenip siunnersuutaanut Naalackersuisut allannguutissamik siunnersuuteqarput, tassalu aalajangiiffigisassatut siunnersuut tunngaviatigut akuersaarlugu, qaavatigullu ilallugu imaattumik: "... sioqqullugulu Illersornissaq pillugu isumaqatigiissutini immikkoortut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut, suliffeqarnikkut, piginnaasatigut ilinniartitaanikkullu iluaqutaanerusumik aqqinneqarsinnaasut suussusersiniarlugit partiinik oqaloqateqarneq aallarteqqullugu ..."

Naalackersuisut taama allannguutissatut siunnersuuteqarnerat Inuit Ataqatigiinni akuersaarparput, isumaqarpugummi partiit maannangaaq toqqaannartumik akuliunneqarnissaat pissusissamisoortuusoq. Tamaaliornikkut Inatsisartuni partiit tamarmiusut tunuliaqutaallutik sunniuteqaqataanissaat qularnaarneqassaaq. Nunanut allanut suleqatitsinnut pissusilersornitsinni nunatut inuiattullu ataatsimoornissarput Inuit Ataqatigiinni pingaartitariuarsimavarput, tamakkuninngalu oqallittarnivut kingumut misissoraanni tamanna partiinit katersuuffiusarsimavoq. Pissuseq taanna ingerlatiinnaqqunarpoq, apeqqummilu matumani pingaaruteqaqisumi

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

siunissamilu malunnaatilimmik allannguisinnaasumi tunngaviussasooq
kissaatiginarpoq.

Tamattami manna isumaqatigiissutigisinnaavarput: Amerikkarmiut imminnut
illersorluarnerujumallutik nunatsinni sakkutooqarfeqarput. Ilanngulluta
illersorumavaatigut, nunatsinniinneralli nunatut inuiattullu annertunerusumik
iluaqtissarsiffiginngilarput. Taama oqaraluarluta aamma puigusanngilarput
ukiuni kingullerni Amerikkarmiut nunatsinnik soqutiginninnerat alliertortillugu
suleqatigiinneq aningaasartalik ingerlanneqalermat, taannalu soorunami
iluatinnarpoq, kisianni sakkutooqarfeqarnikkut pissutsit immikkoortuupput
immikkut passuttariaqartut.

Siunnersuuteqartumut qujavugut, oqallilluarnissamillu neriuuteqarluta.